

Helsingfors/Mariehamn 14.7.2020

Nr 22/20

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
3.6.2020, nr 122/2020.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om temporära undantag från lagen om utkomstskydd för arbetslösa på grund av covid-19-epidemin, antagen av lagtinget 3.6.2020.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Landskapslagen är en s.k. blankettlag, enligt vilken rikets lag om temporära undantag från lagen om utkomstskydd för arbetslösa på grund av covid-19-epidemin (FFS 315/2020, nedan rikslagen) med vissa avvikelser görs tillämplig i landskapet. De temporära ändringarna syftar till att i vissa situationer förenkla bestämmelserna om utkomstskydd för arbetslösa och på så sätt minska den arbetsmängd som behandlingen av förmånsansökningar medför. Ändringarna gäller jämkning av arbetslöshetsförmåner i vissa situationer, särskilda villkor för arbetsmarknadsstöd och förutsättningar för utbetalning av arbetslöshetsförmånen utan beslut.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän och kollektivavtal för landskapets anställda, socialvård, undervisning, näringsverksamhet samt främjandet av sysselsättningen på vilka områden lagstiftningsbehörigheten enligt självstyrelselagens 18 § 1, 2, 13, 14, 22 och 23 punkter tillkommer landskapet helt eller med vissa undantag varom nu inte är fråga.

Lagstiftningsbehörigheten gällande försäkringsavtal och socialförsäkring har i självstyrelselagens 27 § 11 punkt och 29 § 1 mom. 3 punkt hänförts till rikets lagstiftningsbehörighet. Med anledning härav

hör rikslagens bestämmelser om inkomstrelaterad dagpenning till rikets lagstiftningsbehörighet och omfattas inte av blankettlagen.

Tillämpningsområdet för rikslagen har i landskapslagens 1 § begränsats till att gälla arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd, vilka betalas av landskapet med stöd av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (ÅFS 71/2003), och således till stöd som utgör landskapsbehörighet.

Landskapslagen innehåller bestämmelser som berör de i 2 kap. i grundlagen reglerade grundläggande fri- och rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten enligt 27 § 1 och 2 punkterna i självstyrelselagen tillkommer riket. Enligt grundlagens 18 § har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Det allmänna ska sörja för skyddet av arbetskraften. Det allmänna ska främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Bestämmelser om rätten till sysselsättningsfrämjande utbildning utfärdas genom lag. Grundlagens 19 § 2 mom. förutsätter att var och en genom lag ska garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av försörjare. Lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa är avsedd att reglera de sociala trygghetsförmåner som anknyter till 19 § 2 mom. i grundlagen.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Grundlagens 6 § 1 mom. uttrycker ett krav på juridisk likabehandling och faktisk jämlikhet. I bestämmelsen ingår ett förbud mot godtycke och ett krav på enhanda bemötande i likadana fall. I rikslagens förarbeten anges att syftet med ändringarna är att temporärt göra förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner mindre strikta, så att den arbetsmängd som behandlingen av ansökningarna medför i vissa situationer kan minskas och behandlingen påskyndas. På grund av ändringarna kan dagpenningsbeloppet för en del av de sökande vara högre än beräknat enligt de gällande bestämmelserna, medan nivån på dagpenningen kan vara lägre för en del. Enligt de nuvarande bestämmelserna om en särskild jämningsperiod beaktas vid jämkning inte de inkomster som har betalats under den tid ett hinder föreligger. Enligt förslaget jämkas dessa personers inkomster temporärt med arbetslöshetsförmånen, varvid arbetslöshetsförmånens belopp är lägre än beräknat enligt de nuvarande bestämmelserna. Med tanke på likabehandlingen av dem som ansöker om arbetslöshetsförmånen innebär lagen att alla sökandes inkomster jämkas temporärt enligt samma bestämmelser. Syftet med ändringarna är att trygga den rätt till social trygghet som den som ansöker om arbetslöshetsförmån har under arbetslöshetstiden i en situation där belastningen inom behandlingen av ansökningar är mycket stor och detta leder till fördröjningar i utbetalningen av arbetslöshetsförmåner. De föreslagna ändringarna ska gälla temporärt och under en relativt kort tid. Som slutsats anges i rikslagens förarbeten att ändringarna inte kan anses

vara problematiska med hänsyn till 6 § 2 mom. eller 19 § 2 mom. i grundlagen (RP 61/2020 rd). Ålandsdelegationen konstaterar att landskapslagen inte innehåller några avvikelser från rikslagen i detta avseende.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagens 2 § bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande som förutsätter särskilda skäl. I landskapslagens förarbeten anges att landskapsregeringen anser att de förenklade bestämmelserna om utkomstskydd som kommer att genomföras i riket på grund av covid-19-epidemin så snart som möjligt bör göras tillämpliga även på de arbetslöshetsförmåner som landskapet utbetalar. Avsikten är att landskapslagen skall träda i kraft vid tidigast möjliga tidpunkt inför sommaren 2020. Landskapslagen hänför sig till landskapsregeringens komplettering av förslaget till tredje tilläggsbudget för år 2020 och avses bli behandlad i samband med den. I kompletteringen av tredje tilläggsbudgeten för 2020 anges att den bl.a. föranleds av föreliggande landskapslag och under moment 860 anvisas tilläggsanslag som landskapslagen uppskattas förutsätta. Med beaktande av det som anförs ovan anser Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagens 2 § inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare